

Одеський Національний Медичний Університет
Факультет медичний
Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з
курсом судової медицини

Силабус курсу
«Секційно-біопсійна діагностика»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин; 3,0 кредити. Семестри: IX-X. 5 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра гістології, цитології, ембріології та патологічної морфології з курсом судової медицини. Одеса, морфологічний корпус ОНМедУ, 2 поверх. Валіховський провулок, 3а. База кафедри: Прозектура, університетська клініка, вул. Тіниста, 8.
Викладач (-і)	Ситнікова В.О., д.мед.н., професор; Литвиненко М.В., к.мед.н., доцент; Бурячківський Е.С., к.мед.н. доцент; Олійник Н.М., к.мед.н. доцент; Нарбутова Т. Е., к.мед.н., доцент; Артюмов О.В., к.мед.н., доцент; Сивий С.М., асистент; Савенко Т.О. асистент.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Литвиненко Маріанна Валеріївна, завуч кафедри +38-066-754-55-26 e-mail: mariana.lytvynenko@onmedu.edu.ua Плетньова Анжела Іванівна, лаборант кафедри: 728-54-17 e-mail: gistologia@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.30 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 14.30 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber, Telegram (через створені у Viber, Telegram групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – навчальної дисципліни “Секційно-біопсійна діагностика”, є структурне підґрунтя хвороб людини для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань із подальшим

використанням одержаних знань у практичній роботі лікаря, відпрацювання комунікативних навичок.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити: українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням), латинська мова та медична термінологія, нормальна анатомія, клінічна анатомія, гістологія, цитологія та ембріологія, патоморфологія, загальна та клінічна патологічна фізіологія, судова медицина, мікробіологія, вірусологія та імунологія, фармакологія, загальна фармація та клінічна фармакологія, пропедевтика внутрішніх хвороб та терапія, педіатрія, акушерство та гінекологія, інфекційні хвороби, сімейна медицина, фтизіопульмонологія, загальна хірургія, внутрішня медицина.

Постреквізити: ВД Біопсійно-секційний курс, Патологічна анатомія (інтернатура), Патологічна анатомія (Доктор філософії).

Мета дисципліни: Опанування здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей в галузі професійної та дослідницької інноваційної діяльності, та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання дисципліни:

1. Надання здобувачам знань щодо опанування методів діагностики патологічних процесів та захворювань шляхом дослідження біоптатів та післяопераційного матеріалу (світлова та електронна мікроскопія, імуногістохімія, ауторадіографія, гістохімія і цитохімія); технік розтину померлих, визначення механізмів розвитку патологічних станів;

2. надання здобувачам знань щодо проведення клініко-анатомічного аналізу, як методу, обставин виникнення захворювань, особливостей їх перебігу, причин та механізмів смерті, їх розвитку (морфогенез), структурних основ одужання, ускладнень та наслідків хвороб;

3. надання здобувачам знань щодо визначення структури клінічного та патологоанатомічного діагнозів, визначення ролі клініко-анатомічних конференцій, лікувально-контрольної комісії та комісії по вивченню смертельних наслідків; щодо заповнення основної патолого-анатомічної документації.

4. надання здобувачам знань щодо можливої ятрогенної патології.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

-техніку проведення методів діагностики патологічних процесів та захворювань за життя хворих та після смерті (морфологічні методи, техніки розтину померлих);

-методику проведення клініко-анатомічного аналізу;

-принципи побудови патологоанатомічного діагнозу, роль клініко-анатомічних конференцій, лікувально-контрольної комісії та комісії по вивченню смертельних наслідків; правила заповнення основної патолого-анатомічної документації;

-варіанти патоморфозу захворювань, що виникають внаслідок різноманітних лікувальних заходів (ятрогенія);

Здобувач має вміти:

-Обробляти матеріал для діагностики;

-Встановлювати попередній та патолого-анатомічний діагноз захворювання;

-Описувати морфологічні (макроскопічні, мікроскопічні та ультраструктурні) зміни тканин і органів при типових патологічних процесах і хворобах;

-Оцінювати результати розтину;

-Заповнювати медичну документацію згідно одержаного матеріалу;

-Заповнити і видати лікарське свідоцтво про смерть;

-Знати морфологічні ознаки патологічних процесів;

- Описувати одержаний для діагностики матеріал;
- Здійснювати мікроскопічну діагностику;
- Робити висновки опираючись на макро- мікроскопічне дослідження матеріалу;
- Проводити диференційну діагностику між патологічними процесами.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять (30 аудиторних годин); організації самостійної роботи здобувача (60 годин).

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок мікроскопічної та макроскопічної діагностики патологічних процесів в органах і тканинах, проведення диференційної діагностики з використанням основних методів патоморфологічних досліджень, удосконалення навичок інтерпретувати патологію клітини та обґрунтовувати клініко-морфологічні характеристики загальнопатологічних процесів, що обумовлюють прояви хвороб, удосконалення навичок визначати наслідки різноманітних патологічних станів.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Завдання, методи та організація патологоанатомічної служби, її місце у системі охорони здоров'я України. Основні принципи організації патологоанатомічної служби у лікувально-профілактичних закладах. Основна патологоанатомічна документація (накази, положення, інструкції). Обов'язкові форми медичної документації в патологоанатомічному установі. Історія розвитку патологоанатомічної служби в Україні.

Тема 2. Метод дослідження біопсійного, операційного матеріалу та послідів. Правила дослідження і порядок оформлення документації щодо дослідження морфологічного матеріалу. Участь у макроскопічному вивченні, вирізання, маркування матеріалів для прижиттєвої морфологічної діагностики. Правила взяття й обробки матеріалу, отриманого з різних органів і патологічних утворень.

Тема 3. Аналіз і оцінка результатів морфологічного дослідження біоптатів, операційних матеріалів, послідів. Роль морфологічних досліджень у комплексі обстеження і лікування хворих.

Тема 4. Патологоанатомічний розтин померлого (дорослої людини, новонародженого, мертвнонародженого або плоду). Значення розтину як достовірного джерела інформації про причини смерті людини і смертності населення, про якість діагностики та лікування в лікувально-профілактичних установах. Порядок проведення розтину і оформлення патологоанатомічної документації щодо нього. Правила оформлення основної патологоанатомічної документації: «Лікарського свідоцтва про смерть», «Лікарського свідоцтва про перинатальну смерть». Порядок оформлення протоколу патологоанатомічного розтину трупа. Порядок призначення і проведення патологоанатомічних розтинів трупів. Загальні положення. Порядок проведення розтинів трупів осіб, померлих в стаціонарі. Порядок проведення розтинів трупів осіб, померлих поза стаціонаром. Порядок проведення розтинів трупів новонароджених і мертвнонароджених, дитячих трупів. Методи патологоанатомічного розтину трупа. Особливості розтину трупа новонародженого, мертвнонародженого або плоду.

Тема 5. Особливості розтинів померлих від інфекційних хвороб і особливо небезпечних інфекцій.

Тема 6. Порядок проведення розтину тіл осіб, померлих з підозрою на коронавірусну хворобу (COVID-19). Вимоги до організації поховання померлих від інфекцій, спричинених COVID-19. Морфологічні зміни у внутрішніх органах при Коронавірусній хворобі. Ускладнення та причини смерті при COVID-19.

Тема 7. Термінальні стани організму. Визначення. Механізми та етапи розвитку. Патологія реанімації. Поняття про реанімаційну патологію, стадії розвитку, хвороби оживленого організму, причини і механізми їх розвитку, принципи морфологічної діагностики. Раптова серцева смерть. Сучасні уявлення, причини і механізми розвитку, морфологічні прояви гострої серцевої недостатності і фібриляції шлуночків. Морфологічні основи та еквіваленти аритмій. Патоморфологічні основи реанімації та інтенсивної терапії, їх зв'язок з судово-медичною оцінкою змін органів та тканин.

Тема 8. Патологічна анатомія поліорганної недостатності. Основи Танатологія. Смерть, механізми, ознаки. Біологічні, медичні, соціальні аспекти внаслідок хронічного невиліковного захворювання. Поняття танатогенеза. Структурні механізми припинення діяльності життєво важливих органів при природному перебігу хвороби. Ускладнення припинення роботи серця, легеней, головного мозку, нирок, печінки. Біологічна смерть - визначення, причини і терміни розвитку при природному перебігу хвороби. Ранні та пізні ознаки біологічної смерті і смерті реанімованого хворого. Морфологічна характеристика трупних змін.

Тема 9. Принципи формулювання клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Складання патологоанатомічного діагнозу. Клініко-морфологічний аналіз матеріалів проведеного патологоанатомічного розтину трупа в аспекті оцінки якості прижиттєвої діагностики та лікування (патологоанатомічна експертиза). Співставлення клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Категорії розбіжностей діагнозів. Написання патологоанатомічного епікризу. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ) – нормативний документ, що забезпечує єдність методичних підходів та міжнародну верифікацію матеріалів. МКХ 10-го та 11-го перегляду. Робота з Міжнародною класифікацією хвороб Х перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.

Тема 10. Особливості перебігу, мінливість захворювань. Патоморфоз захворювань (природний і індукований). Патологія діагностичних і лікувальних процедур (ятрогенія).

Тема 11. Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції. Деонтологічні і етичні аспекти в патологоанатомічній практиці. Порядок рецензування історії хвороби.

Тема 12. Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Залікове заняття.

Перелік рекомендованої літератури:

а) основна:

1. Атлас мікропрепаратів з патоморфології / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В. Ройко та ін.; ВДНЗУ “УМСА”.- Полтава, 2018.-190с
2. Новоутворення щелепно-лищевої ділянки у дітей / П.І. Ткаченко, І.І. Старченко, С.О. Білоконь та ін. – Полтава: Тов. “АСМІ” – 2018. – 190с.
3. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання. Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Медицина”. – Х ІІ. – 2019. – 420с.
4. Основи патології за Роббінсом: у 2 томах. Том 1 / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; переклад 10-го англ. видання. Видавництво: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Медицина”. – Х ІІ. – 2019. – 420с.
5. Патоморфологія. Загальна патоморфологія: навчальний посібник / за ред. Я.Я. Боднара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. - Нова Книга, 2020. - 248 с.
6. Патоморфологія основних захворювань серцево-судинної системи: навчальний посібник / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, Н.В. Ройко. – Полтава: “УМСА”. – 2019. – 150с.
7. Практикум з біопсійно-секційного курсу / І.І. Старченко, А.П. Гасюк, С.А. Проскурня [та ін.] – Полтава, 2016. – 160с.
8. Старченко І.І. Патоморфологія основних захворювань щелепно-лищевої ділянки : навч. посіб. / І.І. Старченко, Б.М. Филенко, В.В.Черняк ; “УМСА”. – Вінниця : Нова Книга,

2019. – 128с.

9. Старченко І.І. Спеціальна патоморфологія (базовий курс) для студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / І.І. Старченко, Н.В. Ройко, Б.М. Филенко. – Полтава, 2017. – 174с.

10. Туффаха С. А. Муин Иммуногистохимия в диагностике опухолей / С. А. Туффаха Муин, С. Г. Гичка, Гуски Ганс. – "Книга плюс", 2018. – 336.

б) додаткова:

1. Sorokina I.V. Biopsy-autopsy course (clinical pathology) / I.V.Sorokina, V.D. Markovskiy. – Kharkiv, 2012. – 60 с.
2. Доброякісні новоутворення кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей / П.І. Ткаченко, І.І.Старченко, С.О. Білокінь [та ін.] – П.: “УМСА”, 2016. – 85с
3. Загальна патоморфологія / І.І. Старченко, Н.В. Ройко, Б.М. Филенко [та ін.] – Полтава, 2016. – 136с.
4. Зербіно Д. Д. Патоморфологія та гістологія : атлас / Д. Д. Зербіно, М. М. Багрій, Я. Я. Боднар, В. А. Діброва. – Вінниця : Нова Книга, 2016. – 800с.
5. Методики морфологічних досліджень / М.М. Багрій, В.А. Діброва, О.Г. Пападинець, М.І. Гришук; за ред.. М.М. Багрія, В.А. Діброви. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 328 с.
6. Новосельцева Т.В. Патологія статевої та ендокринної систем / Т.В. Новосельцева, Б.М. Филенко, Н.І. Гасюк. – Полтава: ТОВ “АСМІ”, 2015. – 199 с.
7. Патоморфологія: нац. підруч. / В.Д.Марковський, В.О. Туманський І.В. Сорокіна та ін., за ред. В.Д. Марковського, В.О. Туманського. — К.: ВСВ «Медицина». 2015— 936с., кольор. вид. ISBN 978-617-505-450-5

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв’язання ситуаційних патоморфологічних завдань, оцінювання активності на занятті. Засоби діагностики рівня підготовки студентів: розв’язування тестових завдань з бази ліцензійного іспиту КРОК; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь (оцінка знань та вмінь аналізувати та трактувати макро- та мікроскопічні зміни клітин, тканин, органів і систем при тих чи інших патологічних процесах); співбесіда.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; виконує практичні завдання різного ступеню складності (вирішує ситуаційні клінічні задачі, тести, вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом).
«4»	Здобувач знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач освіти відповідає без помилок; виконує практичні завдання, відчувачи складності лише у найважчих випадках (орієнтується в межах вищезазначених питань та вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом);
«3»	Ставиться здобувачеві на основі його знань всього об’єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Здобувач спроможний вирішувати

	спрощені завдання за допомогою навідних питань; виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно (має поверхневе уявлення про патологічні стани та не вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом).
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не знає ні одного з вищезазначених питань, або знає менш ніж на 50% питань та не вміє діагностувати патологічні процеси в органах і тканинах за алгоритмом.

Форми і методи підсумкового контролю: залік, виставляється здобувачу, який виконав усі розділи освітньої програми вибіркової дисципліни, приймав активну участь у семінарах, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: не передбачено.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання практичних навичок, оцінки на занятті, заліку тощо;

- повторне проходження оцінювання (практичних навичок, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, практичні навички, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим [Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті](#), у відповідності до [Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету](#), [Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету](#)

Силабус склала доцент Литвиненко М.В.